

DE AAK DE 'TROUWE HULP'

MET JAN SMEDING EN ZIJN FAMILIE

©Albert Metselaar, 2018 albertmetselaar@home.nl

Op 23 juli 1886 verscheen bij de burgerlijke stand te Hoogeveen, in het oude gemeentehuis aan de Hoofdstraat, schipper Pieter Smeding. Zijn echtgenote Geesje Veldman, zonder beroep, was de 23^e juli om 2 uur in de nacht bevallen van hun zoontje Jan. Getuigen bij de aangifte: Aaldert Kleine en Lambert Metselaar, beiden schippers. Eigenlijk was dat raar zeggen, een schippersvrouw zonder beroep, want schippersvrouw was ook flink meewerken. Hun schip lag in het Haagje, voor het huis van Johannes Blanken. Oftewel: bij de scheepstimmerwerf van Blanken. Een foto uit het eind van de 19^e eeuw toont ons het gezin Smeding-Veldman. Rechts de kleine Jan, bij vader en twee zussen. Hun toenmalige schip heette de Twee Gebroeders. Het was geen beste praam. In die dagen voeren ze toch nog met het schip op Rotterdam, getuige een advertentie uit de Rotterdams Nieuwsblad van 12 december 1890. *"Prima cokes, afgehaald 50 cts per hectoliter. In lossing schip 2 Gebroeders, schipper Smeding, liggende Terwenakker."*

Hoogeveense schippers hadden een hekel aan Rotterdam. Schipper Gerrit Gort vertelde over het eind van de 19^e eeuw van de golfslag, die van de rivieren de havens in liep. Houten schepen gingen slingeren, botsten tegen de kade en kregen schade. Als kind moest hij in het vooronder zijn vader helpen een lek te dichten.

Het gezin van schipper Pieter Smeding (1851-1933) en Geesje Veldman (1850-1921) groeide op op het water. Toen hij zes was is een nieuw schip met de naam 'De Twee Gebroeders' gebouwd. Het schip was 100 ton, 21,98 meter lang en 4,63 meter breed. Het was een houten grote praam. Het jaarverslag van de gemeente Hoogeveen over 1892 zegt van scheepswerven: *"Nieuw zijn gebouwd: 6 overdekte vaartuigen met een inhoud van 49 tot 89 tonnen."* Het geeft aan dat 'De Twee Gebroeders' van 100 ton niet in Hoogeveen was gebouwd. Op dit schip leerde hij de basis van het varen. In 1907 liet vader Piet Smeding in Zwartsluis een nieuw schip bouwen. Het was de aak 'De Hoop'. Het was net als 'De Twee Gebroeders' een zeilend schip. Jan voer mee. Inmiddels was hij ervaren genoeg om zo nodig zelf het schip te zeilen. Binnen de familie is overgeleverd dat Jan, zijn beide zusters (Aaltje en Roelofje) en moeder aan boord waren, en bij gunstige westelijke wind op de Lek vanaf Vreeswijk naar Wijk bij Duurstede zeilden. Vader liep over de dijk met het schip mee. Op een zeker moment stond hij op een krib te wenken. Stoppen! Hij had bij een steenfabriek de vracht turf weten te verkocht.

Jan Smeding trouwde na militaire dienst op 16 mei 1914 te Hoogeveen met Grietje Nijmeijer, 25 jaar oud, dochter van Warner Nijmeijer, schipper, en Lubbigje Koekoek. Grietje's moeder was al overleden. Ze huurden het schip van Jans vader. Ze doopten 'De Hoop' om in de 'Trouwe Hulp'. Het schip had een inhoud van 167.724 m³, een lengte van 26,79 meter en was breed 5.09 meter. Er was 1 ruim en de diepte van het schip was 196 centimeter. Aldus lezen we in de op 2 mei 1919 afgestempelde verklaring van de Schippersbeurs van Rotterdam. Er volgden 5 reizen met vracht, volgens het bewaard gebleven vrachtboekje:

Soort lading, aantal of ton, van, naar, leeg:

1. Turfstrooisel, 88 ton, Hoogeveen, Westervoord, 3 juni 1914
2. Steen, 84 duizend, Klingelbeek, Haarlem, 13 juni 1914
3. Grint, 111 meter, Millingen, Amsterdam, 3 juli 1914.
4. Hout, 44 standaard, Zaandam, Arnhem, 16 juli 1914.
5. Grint, 106 meter, Dodewaard, Haarlem, 30 juli 1914.

Op 1 augustus 1914 werd Jan gemobiliseerd. Ook als militair zien we de zorgen voor het gezin. De foto van Jan in uniform is een detail van een foto van zijn hele sectie. Achterop schreef hij dat hij tussen twee schippers in stond. In die tekst, van 17 november 1914, gaf hij nog wat aanwijzingen voor de 'brand', de turf voor eigen gebruik: *"Als vader uit het veld komt, moeten ze wat turf in 't ruim gooien. Als het dan moet dan kunnen we ze nog betalen en willen ze er soms voor hun zelf wat in doen voor de winter, dat kan ook mooi, als ze tenminste plan hebben om daar naar toe te gaan. Bericht mij nog eens gaarne terug."*

Jan en Grietje, de trouwfoto.

Soldaat Jan Smeding, gemobiliseerd. Het vlekje is een beschadiging.

Hij werd 3 februari 1915 vader van Pieter Smeding. We zien het vrachtboekje vervolgen:

1. Turfstrooisel, 89 ½ ton, Hoogeveen, Rijnsburg, 26 augustus 1915
2. Tarwe, 160 ton, ligwerk Amsterdam 69 dagen, 3 november 1915.
3. Antraciet, 125 ton, Amsterdam, Leeuwarden, 23 november 1915.
4. Mais, 120 ton, ligwerk 3 dagen Amsterdam, 31 december 1915.

Bij zowel ligwerk als vletwerk werd een binnenschip gebruikt voor tijdelijke opslag. Het betaalde minder dan varen, maar gaf ook minder kosten. Als soldaat had je de kans om tijdens verlofdagen voor je gezin te werken. De vrachtjes uit 1915 zullen hierop betrekking hebben. Ook in 1916 werd er gevaren:

1. Mais, 120 ton, ligwerk Amsterdam (49 dagen), 18 februari 1916.
2. Mais, 100 ton, vletwerk Amsterdam 12 dagen, 11 april 1916.
3. Tarwe, 150 ton, Amsterdam, 's Hertogenbosch, 17 mei 1916.
4. Steen, 82 duizend, IJsendoorn, IJmuiden, 5 juni 1916.
5. Steen, 77 ½ duizend, Arnhem, Leeuwarden, 23 juni 1916.
6. Hooi, 48 ton 824 pak, Wanswerd, Rotterdam, 11 juli 1916.
7. Steenkolen, 153 ton, Rotterdam, Olst, 20 juli 1916.
8. Steen, 88 duizend, Bengerdien, Haarlem, 4 augustus 1916.
9. Steen, 82 duizend, IJsendoorn, Helder, 1 september 1916.
10. Hout, per scheepston, Amsterdam, Blokzijl, 27 september 1916.
11. Steen, 91 duizend, Bemmelen, Edam, 14 oktober 1916.
12. Argomeel, 50 last, Amsterdam, Leeuwarden, 7 november 1916.
13. Suikerbieten, 75 last, Dokkum, Lemelerveld, 5 december 1916.
14. Suiker, 50 last, Lemelerveld, Amsterdam, 13 december 1916.

De reis naar Amsterdam ging in ieder geval met Jan zelf en Grietje aan boord. Ze overwinterden net waar het maar uit kwam. Het gezin stond nog steeds ingeschreven in de gemeente Hoogeveen, maar dat was meer de verbondenheid van oudsher dan dat het veel uitmaakte. Op 21 januari 1917 beviel Grietje in Amsterdam van haar tweede kind, hun zoon Warner. De natuur leert ons dat Jan ook 9 maanden daarvoor verlof had, toen het schip eveneens in Amsterdam lag. Over de verloven is helaas niet veel concreets bekend. Over 1917 is uit overlevering meer bekend. Zijn kleinzoon John Smeding vertelde erover: *“De eerste reis is ligwerk (opslag) 111 dagen in Amsterdam met 75 last tarwe á 8 gulden per dag. Mijn vader vertelde dat opa Jan toen in dienst was vanwege WO1, maar tijdens een verlof periode dat werkje had aangenomen. De schippers op de Amsterdamse beurs waren aan het staken om betere prijzen af te dwingen middels een toerbeurt. Een fenomeen waarmee ik in mijn begintijd ook meermaals mee ben geconfronteerd. Opa was er zwart achterlangs gegaan en had tegen de wens van de anderen in dat ligwerkje aangenomen. Waarop hij werd bedreigd, ze zouden hem wel even mores leren. Zijn reactie was er een van: Kom maar op. Ik ben in dienst en heb net schermen en alles geleerd. Van enig geweld is me niets bekend, dus zullen ze hem wel met rust gelaten hebben. De latere reizen van 1917 zijn allemaal vanaf Bargoosterveen naar verschillende plaatsen in Holland. Ik vermoed dat overopa Piet toen met het schip voer. Want dat was handel waarmee hij bekend was.”* Dat is dus voor zover bekend het geheim achter een deel van de vaarten, Piet Smeding (**foto hierna**) had de schipperij weer tijdelijk opgepakt op zijn voormalige schip, omdat zijn zoon in dienst was om het vaderland zo nodig te verdedigen. De reizen van 1917:

1. Tarwe, 75 last, ligwerk 111 dagen Amsterdam, 23 mei 1917.
2. Turf, 276 meter, Bargoosterveen, Den Haag, 5 juli 1917.
3. Turf, 9 dagwerk, Bargoosterveen, Haarlem, 2 augustus 1917.
4. Turf, 318 meter, Bargoosterveen, Kolhorn, 7 september 1917.
5. Turf, 341 meter, Bargoosterveen, Leiderdorp, 28 september 1917.
6. Turf, 408 meter, Bargoosterveen, Hengforden, 3 november 1917.
7. Steen, 50 duizend, Terwolde, Amersfoort, 21 november 1917.
8. Turfstrooisel, 45 last, Hoogeveen, Rijswijk, 22 december 1917.

We volgen de 'Trouwe Hulp' kriskras door Nederland:

1. IJzer, 72 last, Rotterdam, Amsterdam en Zaandam, 6 februari 1918.
2. Turf, 410 meter, Klazienaveen, IJzendoorn, 20 maart 1918.
3. Puin, 75 last, Zandberg, Staveren, 13 april 1918.
4. Turf, 365 meter, Bargoosterveen, Culemborg, 15 mei 1918.
5. Beendermeel, 67 ½ last, Utrecht, Zwolle, 30 mei 1918.
6. Turf, 331 meter, Bargoosterveen, Bergen op Zoom, 3 juli 1918.
7. Pleistersteen, 58 last, Dordrecht, Groningen, 25 juli 1918.
8. Rietslip, 63 last, Winschoten, Koegrass, 21 september 1918.
9. Mosselmest, 53 last, Wieringen, Nieuweroord, 10 oktober 1918.
10. Turf, 333 meter, Zwinderen, Kortgene, 30 november 1918.
11. Pulp, 89 last, Bergen op Zoom, Scharnegoutum, 17 december 1918.

Tussentijds was Jan Smeding weer terug uit militaire dienst. De Eerste Wereldoorlog was afgelopen. Meteen zien we ook dat er steeds minder contact was met Hoogeveen. Als er turf werd gehaald, ergens uit Drenthe, dan kwamen Jan en zijn gezin er tweemaal doorheen, heen en terug. Een enkele keer was er ook lading voor een Drentse plaats. Mosselmest voor Nieuweroord, voor op de akkers, en dan laden in Zwinderen, en met turf naar Kortgene, Zeeland. Maar meestal was er geen lading voor Drenthe. Het was leeg naar de turfvelen en vol naar waar verwacht werd dat de turf verkocht kon worden. Turf en mest was eigen handel. De ladingen goederen waren in opdracht. De reis met mosselmest kan ook heel bewust zijn gepland. Grietje Nijmeijer was namelijk hoog zwanger. Zo zou ze in Hoogeveen kunnen bevallen, en Jan had wat te verkopen aan de boeren in de omgeving. Het werd een drama. Grietje beviel 17 oktober 1918 's morgens om half 7 van een dochter. De geboorteakte geeft aan waar de aak was afgemeerd. Ze beviel volgens Jan *'aan boord van zijn eigen vaartuig, liggende voor de woning van Jan Freseman Grata-ma, te streek de Huizen, in wijk A nummer 16'*. Dat is voor het huidige pand Hoofdstraat no. 13. Het ging niet goed met de bevalling. Grietje moest naar het ziekenhuis, onmiddellijk. Het schip werd verlegd naar de Schutstreek, voor het ziekenhuis.

Grietje overleed op 18 oktober, in het ziekenhuis Bethesda, aan kraamvrouwenkoorts. Ze werd opgebaard in het ruim van het schip. Haar zoontje Piet is nog in het ruim gevallen, toen hij op een onbewaakt moment naar zijn moeder toe wilde. De overlijdensbrief meldde: *"Heden overleed tot mijn diepe droefheid, zeer onverwachts, na een kort, doch smartelijk lijden, mijn geliefde echtgenote en der kinderen zorgdragende moeder Grietje Nijmeijer, in de ouderdom van ruim 29 jaren, mij nalatende 3 kinderen, waarvan de jongste 1 dag, te jong om dit verlies te beseffen. J. Smeding en kinderen."* De ter aarde bestelling was op dinsdag 22 oktober 's middags om 12 uur, vanaf het schip, liggend bij het ziekenhuis te Hoogeveen. Waar was de baby? Geesje Smeding was nog in het ziekenhuis. Daar bleek ze de 23^e oktober 1918 's avonds om 10 uur te zijn overleden, in de ouderdom van vijf dagen. Van haar overlijden is geen kaart. De uitvaart van een baby was veelal een kleinschalige begrafenis, met alleen wat naaste familie. Baby Geesje werd begraven op 26 oktober 1918. Ze rusten beiden nog in graf nummer 1160 van gedeelte 3 van de oude begraafplaats aan de Zuiderweg. **Grietje Smeding-Nijmeijer.**

Op 25 januari 1919 werd door notaris Pieter van Andel uit Hoogeveen vastgelegd wat de bezittingen waren van Jan Smeding en wijlen Grietje Nijmeijer. Dit in verband met de erfenis van de kinderen. Jan Smeding was er natuurlijk zelf bij. Wie er ook bij was: Hendrik Bakker (notarisklerk, als gevolgmachtigde van de toezienend voogd, schipper Gerrit Harms Scholten). De schatting van de waarde van goederen werd gedaan door Harm Harms Koster. Hij was daarvoor beëdigd door de kanton-rechter. De acte meldde dat Grietje aan boord was overleden. De overlijdensakte had het over het ziekenhuis. Toen ze overleed was ze wonend op het schip, laten we het zo maar uitleggen. Jan en Grietje waren getrouwd geweest in gemeenschap van goederen. De goederen waren:

In de roef:

Een fornuiskachel met drie ketels.

Zes stoelen.

Een lamp.

Een pendule,

Een wekker en ornamenten op de kommodekast.

In de kasten: Galanterie kopjes en schotels en een trom.

Een koffiemolen, pan, potten en trommels.

Vijf ijzeren pannen. Een emmer, borden, schalen en kommen.

Spiegel en ornamenten voor de schoorsteen.

Theeblad, kopjes en schotels, suikerpot en melkkan op de tafel.

Onder de bank: kruiken en flessen.

Een naaimachine.

Twee schilderijen. Messen, lepels en vorken. Kleedjes en matjes.

Een partijtje erwten en bonen.

Twee inmaakvaatjes.

Twee pannen en een petroleumkruik.

Een partij aardappels.

Kleedjes.

Een veren bed, een peluw, drie kussens en drie dekens.

Een zeegrasbed, een peluw, drie kussens en drie dekens.

Zes lakens en drie slopen.

Mannenlijfstoebehoor.

Vrouwenlijfstoebehoor.

Een trom.

In het ruim:

Een emmer, kan en wasblik.

Een wasaker.

Een pan en emmer.

Een wastobbe.

Een fiets.

Een linnenbak en emmer.

Een zilveren pepermuntdoosje.

Een zilveren dameshorlogie.

Flacon met gouden dop.

Een kerkboek met gouden knip.
Een gouden broche.
Een zilveren horlogie met ketting.

Dit alles was samen waard: f 12.310,-.

De schulden:

Aan Pieter Smeding voor een restant huurpenningen van het vaartuig f 5100,-.
Aan T. Molenaar en zoon, zeilmakers te Grouw, voor geleverd f 1855,-.
Aan H. de Willigen te Hoogeveen voor een grafzerk f 150,-.
Aan mejuffrouw R. Lenten voor gewezen diensten f 40,-.

Dat was het. Het schip zelf werd niet beschreven, want dat was eigendom van Pieter Smeding, Jan zijn vader. De akte werd mede ondertekend door enkele getuigen, Date Jansonius, chef der coöperatieve winkel 'Vooruit', en Jacob Hindriksen, in Hoogeveen gevestigd als meester schoenmaker. Jan Smeding moest de draad weer zien op te pakken. Hoe deed je dat, met twee kleine kinderen? Er waren in die dagen twee redelijk gangbare oplossingen: besteed je kinderen uit aan familieleden in de hoop dat je ooit je gezin weer bij elkaar kon krijgen, of haal een huishoudster in je woning, die ook de kinderen opvangt en opvoed. Beide oplossingen waren tijdelijk, want een huwelijk was een betere oplossing. Warner Nijmeijer, de schoonvader van Jan Smeding, was ook weduwnaar geworden, toen hij kleine kinderen had. Hij is toen hertrouwd met Hendrikje Zomer, de weduwe van Geert Lenten. Zo kwam bij Warner en zijn dochter Grietje Nijmeijer in huis: Roelofje Lenten, dochter uit het eerste huwelijk van Hendrikje Zomer. Roelofje Lenten was dus een stiefzuster van Grietje Nijmeijer. In de situatie van die dagen was ze gewoon een tante van de kinderen van Jan Smeding. Roelofje Lenten kwam bij Jan Smeding op de aak wonen. Misschien had het een huwelijk kunnen worden. Maar dit werd het niet. Tja, wat er meespeelde, of de liefde niet kwam, of dat het niet klikte. Los daarvan waren nogal wat tweede huwelijken ook gesloten uit economische redenen, in de hoop dat de liefde alsnog kwam. Maar in dit geval ging dat niet zo. Jan Smeding vond een andere vrouw. Roelofje Lenten (1895-1975) trouwde mei 1922 met Berend Kikkert.

Warner Smeding, Roelofje Lenten en Pieter Smeding.

Roelofje Lenten heeft in het vaarseizoen 1919 met de Smedings diverse reizen gemaakt. Het was in de nadagen van de turf. In de Eerste Wereldoorlog steeg de behoefte aan turf voor de laatste keer. Daarna is de markt helemaal ingestort. Jan Smeding kon in 1919 nog een paar keer profiteren van de Drentse turfvelen. In het notitieboekje met vrachтваarten zien we de volgende reizen over dat jaar:

1. Turf, 349 meter, Bargerroosterveen, Kolhorn, 26 maart 1919.
2. Turf, 354 meter, Bargerroosterveen, Delft, 28 april 1919.
3. Steenkolen, 73 last, Rotterdam, Vierverlaten, 2 juni 1919.
4. Baggerturf, 211 meter, Weerdingermond, Den Helder, 6 juli 1919.
5. Dennenhout, 47 ½ last, Hoogeveen, Den Haag, 20 september 1919.
6. Sojabonen, 50 last, Rotterdam, Drachten, 14 oktober 1919.
7. Korte turf, 223 duizend, Nieuw Beets, Hoedekenskerke, 7 november 1919.
8. Mais, 75 last, Antwerpen, Zwolle, 6 december 1919.
9. Kaliezout, 73 last, Zwolle, Weesp, 23 december 1919.

Tussen de voorlaatste en de laatste vracht van 1919 was Jan Smeding nog in Hoogeveen. En wel met een heel bijzonder doel. Hij trouwde op 20 december 1919 te Hoogeveen met de 33-jarige Egberdina Vos, de dochter van Albert Vos en Klaasje Admiraal uit Hasselt. Ze was ietsjes ouder dan Jan, want ze was geboren op 24 maart 1886. We gaan er maar van uit dat Egberdina aan boord kwam toen ze met Jan trouwde, en niet eerder, want er is geen familieherinnering dat ze al eerder als huishoudster met Jan en de kinderen voer, en er is geen notitie van te vinden in het bevolkingsregister van Hoogeveen. Volgens dat register werd ze pas ingeschreven als inwonster van Hoogeveen op 30 april 1920. Toen was ze al een maand zwanger van haar eerste kind, kortom, ze was gewoon aan boord na de bruiloft en inschrijven, ach, dat kon altijd nog wel. Huishoudster Roelofje Lenten was helemaal niet ingeschreven geweest. We kennen de volgende vrachtvarens over 1920:

1. Steenkolen, 65 last, Amsterdam, Haarlem.
2. Mais, 50 last, Amsterdam, Meppel.
3. Turf, 336 meter, Nieuw Amsterdam, Veghel.
4. Grint, 105 meter, Spijk, Garmerwolde.
5. Papier, 58 ½ last, Scheemda, Rotterdam.
6. Hennep, 35 last, Rotterdam, Edam.
7. Baggerturf, 142 meter, Klazienaveen, Gouda.
8. Fosfaat, 78 ½ last, Kralingen, Groningen.
9. Aardappelmeel, 1400 balen, Musselkanaal, Utrecht.
10. Pulp, 85 ½ last Steenbergen, Kattenbrug.
11. Suikerbieten, 83 last, Kattenbrug, St.Antoonie.
12. Pulp, 86 last, St. Antoon, Rijnsburg.

Onderweg beviel Egberdina Smeding-Vos van haar eerste kind, Geesje Smeding, geboren 22 november 1920 in Oud en Nieuw Gastel. Helaas meldt het vrachtboekje over dit jaar niet de data van het lege ruim. Gelet op de routes van 1920 zijn ze tussendoor dat jaar nog 2x door Hoogeveen gevaren. Ze overwinterden overver, gelet op de laatste lading van 1920 en de eerste van 1921. De vrachtvarens over 1921:

1. Hout, per scheepston, Amsterdam, Groningen.
2. Grint, 106 meter, Vijnen, Leiden.
3. Mais, 54 last, Rotterdam, Doesburg.
4. Grint, 100 ½ meter, Wesel, Groningen.
5. Strooi, 22 last, Garmerwolde, Woertsverlaat.

6. Mais, 75 last, Rotterdam, Aalst.
7. Raapzaad, 50 last, Antwerpen, Hoogkerk.
8. Groene erwten, 100 ton, Groningen, Rotterdam.
9. Salpeter, 110 ton, Rotterdam, Farmsum.
10. Aardappelmeel, 1000 balen, Velerveen, Amsterdam.
11. Hout, 51 last, Amsterdam, Schiedam.

“Moeder overleden te Hoogeveen 21 december 1921.” Een notitie met veel emoties er achter. Op Eerste Kerstdag 1921 overleed Geesje Smeding-Veldman. Rond dit overlijden zijn enkele brieven bewaard gebleven. Meerdere mensen schreven op dezelfde papieren en het lijkt erop dat er een stukje weg is. Wat we weten zegt genoeg van hun emoties:

Geliefde broeder en zuster en Hendrikje en kinderen.

Nu zal ik ook wat schrijven maar het is een treurige tijding die wij uw moeten sturen. Wij hebben al lang gedacht dat het ons plotseling zou overvallen maar nu is het ons nog overvallen, gauwer als wij dachten, en ik heb nog bij moeder geweest, maar spreken, dat niet meer. Piet heeft nog met haar gesproken en ik ook nog een weinig, maar toen werd ze hand over hand minder. Wij hebben er de nacht en dag bij geweest en Vader die wist haast niet wat hij schrijven zou en hij dacht dat wij hier al een paar dagen eerder zouden komen en zo doende kwam er niet eerder bericht en als het nu maar een overgang ten leven is dan is het niet erg en als wij zien hoe zij ons opgevoed heeft altijd in de vreeze des Heeren dan hebben wij hoop, maar als wij op onze zonden, maar er is vergeven en Jezus roept Zondaren tot bekeren en zo blijft het hier wij mogen niet oordelen en nu Roelofje gij moet uw niet teveel aantrekken en als gij uw niet al te sterk gevoelt dan zou ik niet komen het is wel hard om er niets van te zien. Ik zou uw hier ook wel graag hebben maar het is wel gewaagd om te komen met zo een klein kind en voor uw zelf ook en gij moet uw troost zoeken in God die is de eeuwige vertrooster. En zijt nu hartelijk gegroet van ons allen. Dag Hendrika. Dag Geesje. Dag Jan.

Geesje Strijker

Nu geliefde kinderen kleinkinderen het is hier voor ons een treur kerstfeest voor ons niet, dat wij moeder op stro moesten leggen. (Uitleg: er lag in die dagen stro onderin de doodskist.) Ik was gisteren morgen had ik nog weer een beetje hoop. Zij was zo kalm en om 12 een half uur waren wij zo met malkander aan praten, zegt Piet ‘zij is weg’ en het was zo treurig. Pieter Smeding. Gegroet uw vader.

(..... begin ontbreekt) we weer hoop op beter maar dat mocht toch niet plus kwart over twaalf zondagmiddag moesten wij horen van moeder dat de laatste snikken er uit gingen en dat dan voor het volk van God niets anders overblijft als met hem te leven en loven aan de bruiloft des Lams Jezus Christus en dan die vreugde die ze daar mag genieten. Wij hebben niets van haar meer gehoord. Ik sprak er nog met haar over en toen vouwde ze de handen. Wat als moeder in de gedachten heeft gedaan, daar hebben wij niet over te oordelen, maar spreken kon ze haast niet, want de borst was haar erg nauw, maar wij moeten Gode zwijgen en laten het in Gods voorzienigheid berusten. Nu zou Roelofje zoveel aansterken dat die ook mee

kon komen om moeder de laatste eer aan te doen. Het is nu vandaag 9 dagen met Ome Jan hebben ze zaterdag een telegram gestuurd. Die is zondagmorgen van Schiedam gekomen en die kwam om 1 uur aan en die speelt dat ook zo, toen was moeder net 3 kwartier weg, en weest nu hartelijk gegroet van ons allen, P.Strijker Pzn.

Geliefde broeder en zuster en kinderen. Mij wordt verzocht hier wat bij te schrijven maar wat zal het zijn, nu wij moeder nog zo plotseling moeten missen. Zo is het een treurige kersttijd. Wij liggen onder lossen en Dien is met de kinderen alleen, maar allen gezond, en ik feliciteer u met de geboorte van uw zoon. Ik weet wat ik u zal raden van hier te komen, want het is winter. Nu hartelijk van allen gegroet. J. Smeding.

Geesje Smeding-Veldman (**foto hierna**) en haar man Pieter Smeding rusten in graf nummer 1160, van gedeelte 3, van de oude algemene begraafplaats van Hoogerveen. Pieter Smeding werd 10 juli 1933 begraven.

We volgen in het vrachtboekje de reizen van Jan Smeding en zijn gezin op hun schip 'De Trouwe Hulp' (vracht, ingeladen, uitgeladen, datum uitladen):

Boekweit, 110 ton, Rotterdam, Deventer.

Steen, 88 duizend, Driel, Heemstede, 14 maart 1922.

Haver en mais, 70 last, Rotterdam, Doesburg, 4 april 1922.

Steen, 81 duizend, Lathum, Sneek, 15 april 1922.

Steen, 82 ½ duizend, Lathum, Kollum Oosterzijl, 8 mei 1922.

Turf, 304 meter, Klazienaveen, Asperen, 23 juni 1922.

Zandsteen, 58 ½ duizend, Vuren, Leeuwarden, 6 juli 1922.

Steenkolen, 58 ½ last, Harlingen, Steenwijk, 20 juli 1922.

Steenkolen, 77 last, Amsterdam, Windesheim, 15 augustus 1922.

Pak Strooi, 809 pakken, Nieuw Amsterdam, Ouderkerk a/d IJssel, 29 september 1922.

Zandsteen, 72 ½ duizend, Vuren, Sneek, 31 oktober 1922.

Suikerbieten, 75 ½ last, Van Ewijksluis, Franker, 22 november 1922.

Pulp, 83 ½ last, Franeker, Hazerswoude, 9 december 1922.

Beukenhout, 190 meter, Rotterdam, IJlst, 6 januari 1923.

Steenkolen, 75 last, Amsterdam, Druten, 24 januari 1923.

Steen, 80 duizend, Sandberg, Alkmaar, 10 februari 1923.

Mais, 75 last, Amsterdam, Leeuwarden, 7 maart 1923.

Hout, 43 standaard, Amsterdam, Sneek en Bolsward, 4 april 1923.

Zand, 122 ½ meter, Culemborg, Leeuwarden, 24 april 1923.

Lampen, 336 pakken, Leeuwarden, Rotterdam, 15 mei 1923.

Lijnkoeken, 65 last, Rotterdam, Bergum, 24 mei 1923.

Lampen, 217 pak, Leeuwarden, Rotterdam, 8 juni 1923.

Steenkolen, 60 last, Rotterdam, Apeldoorn, 25 juni 1923.

Steen, 83 duizend, Hulhuizen en Zuilichem, Alkmaar, 10 juli 1923.

Zandsteen, 72 duizend, Koedijk, Leeuwarden, 31 juli 1923.

Steen, 82 duizend, Dokkum en Harlingen, Amsterdam en Utrecht, 9 augustus 1923.
Steen, 83 duizend, Warbeien, Utrecht, 7 september 1923.
Lijnkoeken, 75 last, Jutfaas en Maarsen, Meppel, 25 september 1923.
IJzergrond, 80 last, Meppel, Rotterdam, 6 oktober 1923.
Cement, 82 ½ last, Rotterdam, Zwolle en Meppel, 22 oktober 1923.
Turf, 346 meter, Nieuw Amsterdam, Jutfaas, 15 november 1923.
Slakken, 83 last, Utrecht, Velsen, 22 november 1923.
Cellulose, 82 last, Velsen, Renkum, 11 december 1923.
Steen, 78 duizend, Westervoort, Halfweg, 24 december 1923.

Steenkolen, 153 ton, Amsterdam, Helder, 4 februari 1924.
Cellulose, 119 ton, Velsen, Apeldoorn, 17 maart 1924.
Steen, 94 duizend, Lobith, Amsterdam, 17 maart 1924.
Rijst, 75 last, Zaandam, Deventer, 10 mei 1924.
Grind, 104 ½ meter, Bijland, Kiesterzijl, 26 mei 1924.
Koemest, 167 meter, Wartena, Sassenheim, 2 juni 1924.
Steenkolen, 76 last, Rotterdam, Oudewater, 27 juni 1924.
Zand, 118 meter, Vuren, Schenkenschans, 8 juli 1924.
Tegels, 24 ton, Franeker, Arnhem, 18 juli 1924.
Grind, 106 ½ meter, Bijland, Harlingen, 4 augustus 1924.
Schelpen, 152 meter, Cocksdorp, Hoogeveen, 19 augustus 1924.
Turf, 360 meter, Zwartemeer, Hembrug, 9 september 1924.
Cellulose, 166 ton, Velsen, Renkum, 26 september 1924.
Steen, 85 duizend, Arnhem, Leeuwarden, 10 oktober 1924.
Zand, 121 ½ meter, Katerveer, Dokkum, 28 oktober 1924.
Carfan, 70 last, Oude Pekela, Rotterdam, 27 november 1924.
Lijnzaad, 72 last, Rotterdam, Jutfaas, 13 december 1924.
Steen, 94 ½ duizend, Lobith, Amsterdam, 31 december 1924.

Cellulose, 64 last, Amsterdam, Wapenveld, 1 februari 1925.

“De Trouwe Hulp verkocht voor f 10.500,-.

1 mei (1925) Egberdina weer gekocht voor f 14.500,-.

25 juli (1925) begonnen te varen”.

Deze notitie in het vrachtboekje geeft een grote overgang weer. Op 1 april 1925 overleed te Heumen schipper Wieger Westerbeek. Zijn erfgenamen zetten zijn staalijzeren zeilschip ‘*Twee Gebroeders*’ te koop. Het werd verkocht aan Jan Smeding. In de akte werd opgenomen dat het schip voortaan ‘*Egberdina*’ zou gaan heten. Het schip mat volgens de meetbrief 237 628/1000 tonnen, en was gebouwd in het jaar 1913 op de werf van de gebroeders Prins te Gouderak. Jan Smeding kocht het schip voor f 14.300,-. De feitelijke levering zou zijn op 5 juni 1925 te Vreeswijk, de dag dat de akte werd ondertekend, waaruit we hier citeren. Met de aankoop van de Egberdina werd tevens een lijn met Hoogeveen doorgeknipt. De verouderde vaart kon Egberdina’s tonnage niet aan. En om wat te verdienen, ja, daarop kocht je nu juist een groter schip. De reis van augustus en september 1924, zie boven, was voor vele jaren de laatste Drenthe-reis per schip. Het gezin bleef er wel domicilie houden, maar voer niet meer langs. Pas 20 jaar later was er weer een reis.

De eerste reizen van de Egberdina:
(vracht, ingeladen, uitgeladen, datum uitladen):

Steen, 110 duizend, Lobith, Schoten, 12 augustus 1925.

Hout, 55 ½ stander, Amsterdam, Lemmer.

Touw, 100 ton, Edam, Antwerpen.

Draad, 190 ton, Antwerpen, Haarlem.

Steenkolen, 227 ton, Amsterdam, Kampen.

Antraciet, 202 ton, Amsterdam, Leeuwarden, 12 november 1925.

Steenkolen, 200 ton, Vletten 11 dagen, Amsterdam.

Steenkolen, 205 ton, Amsterdam, Malburg, 7 december 1925.

En zo verder. Jaren achter elkaar. Het vrachtboekje is een waardevolle bron voor de familiegeschiedenis gebleken. Een familie die nog vaart. Hoewel de Hoogeveense Vaart tussen door tweemaal is vergroot, ging de vergroting van de schepen steeds harder. Kleinzoon John Smeding vaart op het motorvrachtschip 'Vitesse' van 3103 ton. Dat is gelijk aan pakweg 310 een-dagwerks-pramen, of 160 twee-dagwerks pramen. Oftewel: een hele vloot, zoals deze op de Hoogeveense Vaart ooit de turf van Hoogveen naar de klanten bracht.

Jan Smeding op wat oudere leeftijd.

